

Báo cáo về tình hình sản xuất tấm lợp Amiăng xi măng và các sản phẩm xi măng sợi

Kính gửi: Hội Vật liệu Xây dựng Việt Nam

Trả lời công văn số 3944/VPCP-CP ngày 06/6/2024 gửi Bộ Xây dựng về việc chuẩn bị tổ chức hội nghị về sản xuất, tiêu thụ vật liệu xây dựng xi măng, sắt thép do Thường trực Chính phủ sẽ chủ trì và yêu cầu báo cáo của Quý hội, Hiệp hội Tấm lợp Việt Nam xin báo cáo tình hình sản xuất, tiêu thụ, những khó khăn vướng mắc, nguyên nhân, giải pháp và kiến nghị của các doanh nghiệp thuộc Hiệp hội Tấm lợp Việt Nam như sau:

- Amiăng trắng được sử dụng để sản xuất tấm lợp amiăng xi măng (AC) và các sản phẩm xi măng sợi rộng rãi ở nhiều nước trên thế giới hơn 120 năm nay. Ở Việt Nam bắt đầu sử dụng amiăng trắng để sản xuất tấm lợp AC từ năm 1963 đến nay đã 60 năm. Hiện nay vẫn còn 139 quốc gia và vùng lãnh thổ chưa cấm sử dụng amiăng trắng, trong đó có các nước G7, G20, như Mỹ, Nga, Trung Quốc, Ấn Độ, Indoxia và các nước Đông Nam Á trong đó có Việt Nam.

- Sản phẩm tấm lợp AC và các sản phẩm xi măng sợi được sử dụng vào nhiều lĩnh vực: Nhà ở, trường học, công trình phụ trợ, kho tàng, nhà công nghiệp, lán trại, chuồng trại...

- Sản phẩm tấm lợp AC và các sản phẩm xi măng sợi được người tiêu dùng ưu chuộng vì có nhiều ưu điểm: bền lâu, nắng ít nóng, mưa không ồn, chịu được khí hậu nóng ẩm, khí hậu ven biển, nấu ăn trong nhà không bị một, lợp chuồng trại không bị hỏng, giá cả phù hợp sức mua của người có thu nhập thấp, được người tiêu dùng tin tưởng lựa chọn.

- Thời kỳ phát triển đỉnh cao của ngành TLVN là giai đoạn 2008-2015

+ Toàn ngành có 39 cơ sở sản xuất với 56 dây chuyền công nghệ

+ Tổng năng lực là 108 triệu m²/năm

+ Sản lượng sản xuất từng đạt 84 triệu m²/năm (2016)

+ Sản lượng tiêu thụ từng đạt 82 triệu m²/năm (2016)

- Tuy nhiên từ năm 2017 thị trường bắt đầu giảm sút nghiêm trọng

+ Năm 2017 sản xuất 55,7 triệu m²/năm, tiêu thụ 55,0 triệu m²/năm;

+ Năm 2018 sản xuất chỉ đạt 45 triệu m²/năm, tiêu thụ 47 triệu m²/năm;

Các năm 2019, 2020, 2021, 2022 tiếp tục giảm sút

Đến năm 2023 sản xuất chỉ đạt 32,6 triệu m²/năm, tiêu thụ 32,3 triệu m²/năm.

Năm 2024 ngành Tấm lợp AC còn nhiều khó khăn hơn năm 2023, nên đã có 02 doanh nghiệp dừng sản xuất và 02 doanh nghiệp phải chuyển đổi sản xuất sang lĩnh vực khác. Sáu (6) tháng đầu năm 2024 sản xuất được 17,3 triệu m² tiêu thụ 16,8 triệu m² tương đương 6 tháng đầu năm 2023 (xem bảng).

Bảng sản lượng sản xuất và tiêu thụ tấm lợp, lượng nhập khẩu amiăng trắng và công suất thiết kế các năm 2016 - 2023

STT	Các chỉ tiêu	ĐVT	Năm 2016	Năm 2017	Năm 2018	Năm 2019	Năm 2020	Năm 2021	Năm 2022	Năm 2023
1	Công suất thiết kế	Triệu m ²	108,0	100,0	84,5	70,0	70,0	70,0	70,0	70,0
2	Sản lượng sản xuất tấm lợp	Triệu m ²	84,6	55,8	45,6	43,1	48,1	42,0	39,8	32,6
3	Sản lượng tiêu thụ tấm lợp	Triệu m ²	83,2	55,0	46,9	41,3	47,4	41,3	38,5	32,3
4	Lượng amiăng nhập khẩu	Tấn	52,2	38,8	23,9	30,8	37,7	38,7	26,2	26,2

Hiện nay toàn ngành chỉ còn 18 cơ sở sản xuất với 28 dây chuyền, công suất 62 triệu m²/năm. Nếu cứ cái đà này vài ba năm nữa ngành sản xuất tấm lợp AC và xi măng sợi sẽ biến mất.

Nguyên nhân giảm sút thị trường có nhiều, trong đó nguyên nhân chính là chính sách cho phép sử dụng amiăng trắng để sản xuất VLXD không ổn định. Amiăng trắng được Luật pháp Việt Nam cho phép sử dụng amiăng trắng có điều kiện tại các Luật Hóa chất, Luật Đầu tư, Luật chuyển giao công nghệ, Luật doanh nghiệp, Nghị định số 09/2021/NĐ-CP, chiến lược phát triển VLXD Việt Nam thời kỳ 2021-2030, định hướng đến 2050. Nhưng một số bộ, ngành vẫn đề xuất các chính sách cấm sử dụng amiăng trắng. Cụ thể là năm 2014 Bộ Y tế đã đề xuất kế hoạch loại bỏ bệnh nghề nghiệp liên quan đến amiăng trắng trong đó có kiến nghị dừng sử dụng amiăng trắng để sản xuất tấm lợp từ năm 2020 và năm 2018 Bộ Xây dựng đề xuất đề án “Nghiên cứu xây dựng lộ trình dừng sử dụng amiăng trắng để chấm dứt sản xuất tấm lợp từ năm 2023”. Tháng 8/2022 Bộ Xây dựng lại tiếp tục dự thảo đề án “Tăng cường công tác quản lý và sử dụng amiăng trắng trong sản xuất vật liệu xây dựng”

trong đó đề xuất từ năm 2030, các cơ sở sản xuất tấm lợp không sử dụng amiăng trắng trong thành phần phối liệu sản xuất tấm lợp. Các kế hoạch và đề án nêu trên không được phê duyệt do trái với các quy định của pháp luật Việt Nam hiện hành, thiếu các bằng chứng khoa học, bằng chứng thực tiễn và thiếu sự khách quan, không công bằng vì hàng chục, hàng nghìn chất cấm, chất độc hại vẫn đang được sử dụng ở Việt Nam. Tuy nhiên các đề án đó đã bị nhóm chống amiăng trắng ở Việt Nam (VNBan) mà đứng sau họ là một số tổ chức phi chính phủ (Apheda) và các đối thủ cạnh tranh tấm lợp đã lợi dụng tuyên truyền sai sự thật, phôi thối phòng sự độc hại của amiăng trắng và các sản phẩm có chứa amiăng trắng, thậm chí họ còn tổ chức hội thảo, hội nghị ở các vùng núi, vùng sâu, vùng xa, vận động đồng bào dân tộc thiểu số tẩy chay, nói không với tấm lợp AC. Điều đó đã tác động tiêu cực đến thị trường tấm lợp cụ thể là:

- Dư luận xã hội và người tiêu dùng hoang mang lo lắng quay lưng với tấm lợp AC vì sợ ảnh hưởng đến sức khỏe.

- Doanh nghiệp bất an, thị trường giảm sút, sản lượng sản xuất và tiêu thụ giảm mạnh, sản xuất không hiệu quả, người lao động mất việc làm, doanh nghiệp không có kế hoạch sản xuất lâu dài, không đầu tư công nghệ mới, sản phẩm mới tạo nên cạnh tranh không lành mạnh.

- Một số tổ chức phi chính phủ tài trợ tài chính, hỗ trợ cho nhóm chống amiăng chống phá mãnh liệt.

- Một số cơ quan quản lý nhà nước, một số tổ chức xã hội, báo, đài do thiếu thông tin về amiăng trắng và chưa tìm hiểu kỹ về luật pháp Việt Nam vô tình tiếp tay cho nhóm chống amiăng trắng gây bất lợi cho ngành sản xuất tấm lợp AC và các sản phẩm xi măng sợi.

Giải pháp khắc phục:

- Ngành sản xuất tấm lợp AC đã xác định: Áp dụng công nghệ mới, đa dạng hóa sản phẩm, nâng cao chất lượng sản phẩm, cải tiến mẫu mã, tăng cường quảng bá thương hiệu, mở rộng thị trường là nhiệm vụ sống còn. Quán triệt tinh thần đó, ngành sản xuất tấm lợp đã có nhiều sản phẩm mới như tấm sóng màu, tấm phẳng, tấm panel cách nhiệt sandwich, tấm xi măng uniboard dày từ 8-18mm, tấm Sidung ốp tường vân gỗ, ngói diamond, tấm lót sàn MPC...

- Ngành sản xuất tấm lợp AC và các sản phẩm xi măng sợi cần một chính sách cho phép sử dụng amiăng trắng có điều kiện lâu dài, ổn định.

- Các cơ quan nhà nước khi ban hành các chính sách về amiăng trắng cần phải tôn trọng quy định pháp luật Việt Nam hiện hành. Khi muốn phản bác lại chính sách cũ phải dựa trên các kết quả nghiên cứu mới, xác thực và dựa trên bằng chứng khoa học và thực tiễn.

- Nhà nước cần có cơ chế kiểm soát việc tuyên truyền sai sự thật, vi phạm pháp luật. Trong thực tế có nhiều giáo sư, tiến sĩ không có đề tài nghiên cứu liên quan đến

tắm lợp AC, thiếu thông tin nhưng đã viết bài trả lời phỏng vấn một cách tùy tiện, gây tác hại cho ngành tắm lợp AC. Nhiều nhà báo, tờ báo thiếu thông tin đã đăng tải những bài viết, phóng sự với các số liệu không được kiểm chứng gây ảnh hưởng tiêu cực cho thị trường tiêu thụ tắm lợp AC.

Kiến nghị

Hiệp hội Tắm lợp Việt Nam xin kiến nghị Thủ tướng Chính phủ:

- Tiếp tục cho phép sử dụng amiăng trắng có điều kiện lâu dài, ổn định trong sản xuất tắm lợp AC và các sản phẩm có chứa amiăng trắng như pháp luật Việt Nam hiện hành.

- Các bộ ngành khi đề xuất ban hành chính sách liên quan đến sử dụng amiăng trắng có điều kiện cần tuân thủ pháp luật Việt Nam hiện hành và phải có bằng chứng khoa học thực tiễn thuyết phục, có giải pháp khả thi và đồng bộ.

- Thủ tướng Chính phủ xem xét kết luận để khép đề án của BXD “Nghiên cứu xây dựng lộ trình dừng sử dụng amiăng trắng để chấm dứt sản xuất tắm lợp từ năm 2023”.

- Xin kiến nghị Bộ Xây dựng không đưa lộ trình cấm sử dụng amiăng trắng vào đề án “Tăng cường công tác quản lý và sử dụng amiăng trắng trong sản xuất vật liệu xây dựng”.

- Chính phủ cần có cơ chế kiểm soát các tổ chức cá nhân nhận tài trợ (nhất là một số tổ chức phi chính phủ) để tổ chức các hội nghị, hội thảo tuyên truyền sai sự thật về amiăng trắng và các sản phẩm có chứa amiăng trắng, vận động người tiêu dùng nói không với tắm lợp AC.

- Ban Tuyên giáo Trung ương và Bộ Thông tin Truyền thông chỉ đạo các cơ quan truyền thông tuyên truyền trung thực, khách quan để người dân hiểu đúng bản chất sự việc, tránh tuyên truyền sai sự thật, trái quy định của pháp luật gây hoang mang dư luận, làm thiệt hại đến công ăn, việc làm của người lao động và kinh tế của ngành tắm lợp AC, ảnh hưởng đến kinh tế đất nước nhất là làm bất ổn chính trị xã hội.

Xin cảm ơn.

Nơi nhận:

- Như trên;
- Lưu: VP HHTLVN.

TM. BAN CHẤP HÀNH

TS. Võ Quang Diệm